

Finansiering av infrastruktur

- Riksgälden lånar alltid billigast

---

*Riksgäldsdirektör
Hans Lindblad*

*Byggstart Sverige
Malmö den 2 februari 2018*

Riksgäldens uppdrag

Statens finansförvaltning

- Statens betalningar och kassahantering
- Upplåning och förvaltning av statsskulden
- Garantier och lån

Finansiell stabilitet

- Insättningsgarantin
- Bankkrishantering (resolution)
- Finansiella stabilitetsrådet

Samhällsekonomiska kalkyler ska styra prioriteringar

- Samhällsekonomisk nytta ska styra investeringsbeslut.
- Men även finansieringsformen måste beaktas när den samhällsekonomiska effekten analyseras.
- ✓ **I slutändan samhällsnytta och politiska beslut som sätter gränsen för hur stora investeringar som ska genomföras.**

Ramar för budgetpolitiken central del av det finanspolitiska ramverket

- Överskottsmål för offentlig sektor: finansiella sparandet ska vara 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.
- Utgiftstak för staten.
- Även balanskrav för kommunsektorn samt stram budgetprocess.

Regler för finansiering av infrastruktur

- Budgetlagen: infrastrukturinvesteringar ska finansieras med anslagsmedel under utgiftstaket.
- Syfte: infrastruktursatsningar ska beslutas i samma process som styr övriga politiska prioriteringar.
- Ingen gräddfil, men heller ingen hård gräns.

Alternativ till direkt anslagsfinansiering

- Lån i Riksgälden (myndigheter med låneram i Riksgälden).
- Brukaravgifter.
- Medfinansiering (från t.ex. kommuner).
- Förskottering (från t.ex. kommuner).
- Statligt bolag - Högre kreditrisk än staten och därmed dyrare finansiering.
- Offentlig-privat samverkan (OPS).

Finansieringsformen måste beaktas när den samhälls-ekonomiska effekten av investeringen analyseras.

Lånefinansiering av infrastruktur

- Lån i Riksgälden är uppskjuten anslagsfinansiering och ett sätt att kringgå utgiftstaket.
- Riksdagen har dock tidigare gjort undantag genom att ge Vägverket och Banverket låneramar i Riksgälden.
- Det finansiella sparandet, statsskulden och statens räntekostnader blir lika stora med lån i Riksgälden som om utgifterna finansieras med anslag.

OPS är ingen genväg till mer investeringar

- OPS ger inga nya pengar, men minskar transparens och budgetdisciplin.
- Finansieringskostnaden blir väsentligt högre med privat finansiering.
- Därtill kommer höga transaktionskostnader.
- ✓ Brittiska studier visar att OPS totalt sett blir väsentligt dyrare.

OPS – räkneexempel ökad finansieringskostnad

- Anta ett OPS-projekt som löper på 50 år och där investeringskostnaden uppgår till 25 miljarder kronor.
- Anta vidare att:
  - OPS-företaget har 10% i eget kapital och 90% lånas från privat sektor.
  - Lånet amorteras linjärt.
  - Räntan är 2,5 procentenheter högre än riskfri ränta (statens).
  - Avkastningskrav på eget kapital är 12 procent.
- Exemplet resulterar i en merkostnad (jämfört med statlig finansiering) på drygt 23 miljarder kronor, eller 66 procent.
- Fördyringen beror på räntepåslaget och avkastningskravet.

Effektivitetsvinster med OPS saknar belägg

- Effektivitetsvinster anförs som motiv, men saknar empiriskt stöd.
- Komplexiteten i OPS-projekt antyder sämre konkurrens.
- Projektbolagsformen begränsar risktagandet.
- Långa avtalstider innebär lägre flexibilitet och risk för kostsamma omförhandlingar.
- OPS kräver hög beställarkompetens.

Slutsatser

- Samhällsekonomisk nytta ska styra investeringsbeslut.
- Oavsett finansieringsform måste alla kostnader betalas, via skatter eller avgifter.
- Anslags- och lånefinansiering är kostnadseffektivt då staten lånar billigt idag.
- Nackdelarna med OPS är otvetydiga och väl underbyggda.
- Fördelarna med OPS är osäkra och bygger på teoretiska analyser utan empiriskt belägg.
- Riksgäldens slutsats är att staten inte bör överväga privat finansiering av infrastruktur där den slutliga finansieringen kommer från statsbudgeten.

Vad skiljer OPS från andra entreprenadformer?

Entreprenadformer – entreprenörens åtagande

<i>Utförande- entreprenad</i>	<i>Total- entreprenad</i>	<i>Funktions- entreprenad</i>	<i>Funktionsentreprenad med helhetsåtagande</i>	<i>OPS</i>
• Utförande	• Utförande • <i>Detaljprojektering</i>	• Utförande • Detaljprojektering • <i>Underhåll</i> (förlängd garantitid)	• Utförande • Detaljprojektering • Underhåll och drift under lång tid • <i>Systemprojektering</i> (delvis)	• Utförande • Detaljprojektering • Underhåll och drift under lång tid • Systemprojektering (delvis) • <i>Privat finansiering</i>